

restart.org.pl

REKOMENDACJE DLA STAREGO MIASTA W TORUNIU

Rezultatem projektu Restart jest sformułowanie przez Grupę Rekomendacyjną sześciu rozbudowanych rekomendacji co do dalszego postępowania w sprawach Starego Miasta w Toruniu. Rekomendacje – jak sądzimy – mogą być pomocne dla władz miasta Torunia, ale też są skierowane do samych mieszkańców miasta i do każdego, kto chciałby włączyć się w kształtowanie przyszłości tego unikalnego obszaru.

Najważniejszą w tej propozycji jest **rekomendacja generalna**, której z kolei jest podporządkowanych pięć rekomendacji szczegółowych, dotyczących poszczególnych dziedzin: wyzwań społecznych, biznesu, przestrzeni publicznej, turystyki i straży miejskiej. Oto wynik naszej pracy.

Rekomendacja 1

ROWIĄZANIA GENERALNE dla Starego Miasta

Stare Miasto stanowi niepowtarzalną wartość kulturową, z której cały Toruń czerpie swą tożsamość i atrakcyjność. Wartość ta jednak może się deprecjonować, jeśli nie będziemy o nią odpowiednio dbali. Dbłość ta musi być całościowa i wieloletnia, a nie – wycinkowa i doraźna.

Rekomendujemy wypracowanie wieloletniej, spójnej i gruntownie przemyślanej **polityki dla śródmieścia Torunia**, obejmującej obszar Starego Miasta i jego rozległego funkcjonalnego otoczenia, przy czym:

1. polityka taka powinna powstać w procesie szerokiej i wnikliwej debaty publicznej z udziałem mieszkańców, władz lokalnych, przedsiębiorców, administracji samorządowej i ekspertów;
2. jej zapisy muszą ustalać i chronić mądry kompromis między wszystkimi ważnymi interesami poszczególnych grup, przy czym interes mieszkańców winien być traktowany priorytetowo;
3. polityka dla śródmieścia musi być całościowa, a nie wycinkowa; winna łączyć co najmniej zagadnienia społeczne, gospodarcze, planistyczno-przestrzenne i z zakresu ekonomiki miasta.
4. Dopiero na podstawie tak wypracowanej polityki śródmiejskiej powinien powstawać dla Starego Miasta miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Rekomendacja 2. WYZWANIA SPOŁECZNE na Starym Mieście

Na toruńskim Starym Mieście kumulują się i wzajemnie nasilają złożone **problemy społeczne**: ubóstwo, wykluczenie, bierność i bezradność. Uważamy, że dla pomyślności Starego Miasta oczekiwanym stanem docelowym jest **aktywność i zaradność** mieszkańców, z której wyniknie spójność społeczna, a w dalszej perspektywie odbuduje się bezpieczeństwo ekonomiczne. Węzeł problemów społecznych Starego Miasta należy więc rozwiązywać rozpoczynając od **aktywizacji mieszkańców**. Środki zainwestowane w aktywizację społeczną zwrócą się w dwójnasób w postaci przyszłych oszczędności na świadczeniach pomocy społecznej (dzięki zwiększeniu

samodzielnej zaradności mieszkańców) oraz znikniętych szkód wizerunkowych związanych z widocznością problemów społecznych na ulicach Starego Miasta.

Istniejący miejski Program Aktywności Lokalnej (PAL) jest dobrym początkiem tego procesu, jednak obecnie jest potrzebne znaczne poszerzenie i wzmocnienie działań. Rekomendujemy, co następuje:

1. Należy uznać, że zaktywizowanie społeczne biernej części mieszkańców starego miasta jest strategicznie ważnym **zadaniem publicznym** samorządu miasta Torunia.
2. Aktywizacja społeczna na Starym Mieście musi przybrać charakter działań **zmasowanych** (a nie – pojedynczych), **długoletnich i ciągłych** (a nie doraźnych i akcyjnych), **powszechnych** (skierowanych do każdego potrzebującego) **irozproszonych** (realizowanej możliwie blisko mieszkańców, w całej przestrzeni Starego Miasta).
3. Należy przyjąć zasadę, że wykonawcy poszczególnych zadań aktywizacyjnych są ważnymi sojusznikami administracji w wykonywaniu tego zadania publicznego i winni być wspierani w taki sposób, aby mogli swą energię skierować w całości na merytoryczne zadanie.
4. Zadania publiczne w zakresie aktywizacji mieszkańców Starego Miasta – jako z istoty niedochodowe – powinny być zlecane w konkursach w taki sposób, aby oczekiwanym wkładem wykonawców była ich praca, a nie współfinansowanie kosztów zadania. Podstawowy koszt zadania winien być w całości pokrywany z budżetu Torunia. Ewentualny wkład własny wykonawców (np. zdobyte przez nich granty zewnętrzne, lub wsparcie sponsorów) winien być traktowany jako środki na poszerzenie zadania poza zakres podstawowy.
5. W związku z tym rekomendujemy uwzględnienie w rocznych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi corocznego odrębnego konkursu na zadania aktywizujące społeczność Starego Miasta, do którego zapraszane byłyby przykładowo działania o charakterze aktywizacji środowiskowej i społecznej, animacji kultury, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania bezrobociu, profilaktyki uzależnień, socjoterapii i włączania społecznego, wspierania mikroprzedsiębiorczości itp.
6. Dla właściwego rozproszenia działań aktywizacyjnych po terenie całego Starego Miasta należy brać pod uwagę – jako jedno z możliwych rozwiązań – wynajem lokali prywatnych na cele prowadzenia „miejsc aktywizacji” na zasadzie konkursu ofert.

Rekomendacja 3 **BIZNES na Starym Mieście**

Na toruńskim Starym Mieście potrzebny jest **sprzyjający klimat dla biznesu**. To przedsiębiorcy płacąc podatki generują dochody budżetu miasta, tworzą miejsca pracy, dostarczają potrzebnych dóbr i usług mieszkańcom i turystom. Bez przedsiębiorczości Stare Miasto byłoby martwe.

Dla stworzenia sprzyjającego klimatu dla biznesu rekomendujemy, co następuje:

1. Należy wspierać i rozwijać funkcję mieszkaniową Starego Miasta.
2. Interesy mieszkańców muszą być traktowane priorytetowo, przed interesem odwiedzających, w tym turystów.
3. Na starym mieście niezbędne są jasne i trwałe (wieloletnio niezmiennie) reguły prowadzenia biznesu, wypracowane w drodze uzgodnień i kompromisów, z poszanowaniem praw nabytych.
4. Należy wypracować wspólnie z przedsiębiorcami i mieszkańcami nową spójną politykę parkowania i dojazdów (np. dostaw towaru, krótkotrwałego postoju itp.) bardziej przystającą do realiów działalności gospodarczej. Należy radykalnie uprościć i ujednoznaczyć zasady dojazdu i parkowania.

Przykłady: proste zasady udzielania pozwoleń na wjazd, likwidacja ograniczeń godzinowych dla dostawców, obniżki cen za pierwsze godziny parkowania (strategia krótkiego parkowania),

darmowe parkowanie przy wydziałach UM, szczególnie system opłat dla podmiotów biznesowych, pracowników i mieszkańców, ewentualne dopłaty do parkingów podziemnych i szeroka informacja o nich, wprowadzenie identyfikatora parkingowego dla mieszkańców Torunia. Wszystkie rozwiązania winny być konsultowane z użytkownikami.

1. Podmioty gospodarcze winny być traktowane równo, bez preferencji dla podmiotów dużych (sietciowych, ponadlokalnych). Wyjątek winno stanowić jedynie wspieranie wymierających tradycyjnych usług ze względów wizerunkowych.

Przykłady: chodzi o usługi takie, jak – przykładowo – szewc, kaletnik, zegarmistrz, usługi związane z renowacją mebli i inne tradycyjne usługi skierowane do mieszkańców (a nie usługi dla turystów).

1. W sprawach administracyjnych dot. Starego Miasta, ze względu na specyfikę miejsca, konieczne jest uproszczenie miejskich procedur administracyjnych (jedno okienko!). W tym kontekście warta rozważenia jest redefinicja zadań i kompetencji TCM.
2. Potrzebna jest nowa regulacja dotycząca opłat za zajęcie pasa drogowego pod rusztowania
3. Informacja o dostępnych programach wsparcia dla remontów w strefie zabytkowej powinna być lepiej adresowana, skuteczniejsza i bardziej kompleksowa. Pula dofinansowania powinna być zwiększona.
4. Potrzebne jest regularne zbieranie przez Urząd Miasta – we współpracy z innymi podmiotami – danych o faktycznym (a nie formalno-oficjalnym) stanie przedsiębiorczości na Starym Mieście.

Rekomendacja 4

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Starego Miasta

Kluczowym potencjałem Starego Miasta jest jego przestrzeń publiczna: ulice, place, miejsca wypoczynku i rekreacji. O ten potencjał należy świadomie zadbać: należy kształtować przestrzeń publiczną tak, aby była ona przyjazna, inkluzywna (zapraszająca), abyśmy chętnie z niej korzystali. Rekomendujemy, co następuje:

1. Należy uznać, że w przestrzeni Starego Miasta ważną wartością są miejsca skłaniające do zatrzymania się i przebywania w nich przez pewien czas (a nie tylko „przeływania” przez nie). Przestrzeń publiczna powinna być kształtowana tak, aby powstawało jak najwięcej takich miejsc.
2. W przestrzeni publicznej Starego Miasta potrzebne jest radykalne zwiększenie ilości i poprawienie jakości **miejsc do siedzenia**. Rozumiemy przez to zarówno same „meble miejskie”, służące siedzeniu (bynajmniej nie tylko ławki!), jak i całe mądrze zaaranżowane lokalizacje, w których takie meble byłyby ustawione. Mają one służyć zarówno mieszkańcom, jak i turystom, zarówno osobom starszym, jak i młodzieży, zarówno pojedynczym osobom, jak i mniejszym lub większym grupom. Powinny one być odpowiednio zróżnicowane: sytuowane zarówno w lokalizacjach zapewniających piękny widok, jak i zapewniających intymność i ciszę. **Miejsca do siedzenia, to obecnie kluczowy postulat w zakresie poprawy jakości przestrzeni publicznej Starego Miasta.**
3. Należy dokonać przeglądu przestrzeni komunikacyjnej Starego Miasta pod kątem **ułatwień dla ruchu pieszego**. Rekomendujemy rozważenie wprowadzenia na całym obszarze Starego Miasta „strefy zamieszkania”. Trzeba bardzo pilnie zinwentaryzować „czerwone punkty”: miejsca, gdzie występują szczególne utrudnienia dla pieszych, na przykład przerwy w pasach nawierzchni płytowej, lub brak takiej nawierzchni, kolizyjne usytuowanie urządzeń (np. parkometrów) na szlakach pieszych itd. Takie utrudnienia należy konsekwentnie usuwać.
4. W przestrzeni publicznej niezbędne jest **strefowanie jej funkcji**: oprócz przestrzeni tętniących życiem potrzebne są strefy ciszy – obszary bez hałaśliwych funkcji i programów, m.in. przy kościołach, czy na ulicach, gdzie dominuje funkcja mieszkalna.

5. Potrzebne są **miejsca rekreacji dla dzieci, młodzieży i dorosłych**. Sensownie zaaranżowane przestrzenie spotkań, aktywności i wypoczynku, place zabaw, miejsca rozrywek i aktywności młodzieży, to wszystko są niezbędne komponenty dobrej przestrzeni publicznej.
6. W przestrzeni publicznej niezbędna jest dużo lepsza, niż obecnie, **infrastruktura sanitarna**. Publiczne toalety (np. samoobsługowe, samoczyszczące) winny być zlokalizowane w kilku punktach i bardzo dobrze oznakowane. Warta rozważenia jest akcja udostępnienia do publicznego korzystania toalet we wszystkich budynkach publicznych i zainteresowanych lokalach prywatnych (odpowiednie oznakowanie!). Niezbędne są też miejsca do przewijania dzieci
7. W przestrzeni publicznej Starego Miasta **potrzebna jest zieleń**. Należy zwiększyć ilość drzew i krzewów, a także wyszukać lokalizacje na przyjazne zielone enklawy. Zdecydowanie więcej powierzchni biologicznie czynnej powinno być sytuowane w podwórkach, a także w nowo urządzonych lokalizacjach.
8. W przestrzeni publicznej Starego Miasta, ze względu na koncentrację turystyki w sezonie letnim oraz na nowe zjawiska klimatyczne („miejska wyspa ciepła”) bardzo pożądane jest zorganizowanie „cooling places” – miejsc chłodzenia, zaciemnionych i z dostępem do wody (fontann, źródeł miejskich, mikroakwenów itp.). Miejsca takie zapewniają ochronę przed skutkami upału.
9. Warto rozważyć zaplanowanie odpowiedniej infrastruktury dla psów, zgodnej z nowoczesnymi standardami miejskimi: ogrodzonych, bezpiecznych wybiegów, „psich toalet” itp.

Rekomendacja 5

Stare Miasto a TURYSTYKA

Stare Miasto ze swoim niepowtarzalnym potencjałem jest oczywistą atrakcją przyciągającą wielki strumień turystów. Toruń nie może jednak przyjmować tego zjawiska biernie ani reagować na nie wycinkowo. Należy wdrażać spójną strategię turystyczną, w której miasto świadomie zdecyduje, jakich turystów chce przyciągnąć i jakich korzyści w związku z tym się spodziewa, a jakie koszty jest gotowe ponieść. Rekomendujemy, co następuje:

1. Należy przyjąć zasadę, że turyści nie są jedynymi ani nawet głównymi użytkownikami Starego Miasta. Potrzeby turystów muszą być zaspokajane w harmonii z potrzebami mieszkańców i poszanowaniem ich interesów.
2. Samorząd Torunia powinien regularnie informować zainteresowane podmioty o postępach wdrażania Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta Torunia i delegować na nie część zadań wynikających ze Strategii. Monitoring wdrażania Strategii powinien być jawny i prezentowany publicznie.
3. Trzeba radykalnie poprawić komunikację na linii *branża turystyczna – Urząd Miasta – mieszkańcy – przedsiębiorcy*.

Przykład: powinny być organizowane spotkania przed sezonem turystycznym. Na spotkaniu powinni być również mieszkańcy Starego Miasta; dzięki temu poczują się gospodarzami, którzy mają świadomy wpływ na Stare Miasto. Mieszkańców trzeba włączać w uczestnictwo i organizację imprez kulturalnych i turystycznych.

1. Powinien powstać zintegrowany system informacji turystycznej i kulturalnej. Jego zadaniem będzie także zachęcanie do zwiększenia różnorodności oferty kulturalno-turystycznej. Potrzebny jest także długoterminowy kalendarz imprez.

Przykład: w Toruniu w ostatnich latach były takie tylko dwie duże imprezy (GrandPrix i Koncert na MotoArenie), w tym roku mamy tylko żużel.

1. Bardzo ważne byłoby radykalne poprawienie jakości publicznego, bezpłatnego dostępu do Internetu (WiFi) na obszarze SM. To czynnik kluczowy dla turystyki biznesowej, ale także

coraz ważniejszy dla turystyki rekreacyjnej.

2. Trzeba przemyśleć i uregulować systemowo kwestie dojazdu turystów do Starego Miasta. To nie tylko problem parkingów dla turystów indywidualnych, ale problem braku miejsc dla autokarów.

Przykłady: jeden parking pod mostem nie wystarcza w sezonie turystycznym. Parking na placu Św. Katarzyny został tak zaplanowany, że jego konstrukcja nie pozwala na parkowanie autobusów, a do podziemi oczywiście się nie wjedzie. Postulujemy o stworzenie jakiegoś miejsca dla autobusów wycieczkowych (w tym momencie część kierowców wysadza grupy na Starym Mieście i jedzie na parking przy Tesco na Szosie Lubickiej).

Rekomendacja 6

STRAŻ MIEJSKA na Starym Mieście

Straż miejska na starym mieście stanowi dziś **źle wykorzystywany potencjał**. Byłaby tu bardzo potrzebna, ale w innej roli, niż obecnie. Rekomendujemy, co następuje:

1. Należy dokonać przewartościowania roli Straży Miejskiej w Toruniu, a następnie zdefiniować od nowa jej misję, zadania i formy pracy, ze szczególnym uwzględnieniem jej działań na terenie Starego Miasta.
2. Głównym celem działań Straży Miejskiej powinno **aktywne poprawianie poczucia bezpieczeństwa** mieszkańców i gości Torunia, oraz **służenie im pomocą**, a nie nakładanie kar porządkowych i komunikacyjnych. Narzędziem pracy strażników na Starówce winien być bardziej plan miasta, informator turystyczny i rozmówki angielskojęzyczne, niż blokada i bloczek z mandatami. Niezbędne jest aby strażnicy działający na Starówce znali komunikatywnie podstawy języka angielskiego lub niemieckiego.
3. Na przemyślenie zasługuje zmiana wizerunku strażników, z jednostek paramilitarnych, (kamizelki, pałki, kajdanki) na rodzaj przyjaznej służby miejskiej, kierującej ruchem turystycznym i prowadzącej działania informacyjne.
4. Należy absolutnie zaniechać patroli „czyhających” w bramach i za przystankami MZK na zagubionych kierowców. Ten proceder jest nagminny na terenie Starego Miasta i przynosi Toruniowi wielką szkodę wizerunkową, kształtując obraz miasta nieprzyjaznego.
5. Niedopuszczalne jest wyznaczanie Straży Miejskiej limitów kar do „wykonania” w danym roku budżetowym. Wpływy z tego tytułu są prawdopodobnie dużo mniejsze, niż straty z powodu nieprzyjaznego wizerunku miasta.
6. Należy wprowadzić zasadę uczestniczenia przedstawiciela Straży Miejskiej w każdej formie debaty publicznej nad kształtem i sposobem funkcjonowania Starego Miasta i śródmieścia Torunia.

Toruń, 30 maja 2012

Organizatorzy:

Toruńska Fundacja Starego Miasta
Pracownia Zrównoważonego Rozwoju

Partner:

Biuro Toruńskiego Centrum Miasta

Projekt Finansowany ze środków Fundacji im. Stefana Batorego